ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lietas Nr.A420174420
Lietas arhīva Nr. AA43-0457-21/3
ECLI:LV:ADAT:2021:0722.A420174420.7.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2021. gada 22. jūlijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Sandra Gintere,
tiesneses Kristīne Kalvāne un Linda Vīnkalna

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA ,,BKG Finance & Audit" pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2020. gada 8. aprīļa lēmuma Nr.30.8-22.13/1373 atcelšanu, sakarā ar SIA ,,BKG Finance & Audit" un Valsts ieņēmumu dienesta apelācijas sūdzībām par Administratīvās rajona tiesas 2020. gada 2. decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts ieņēmumu dienests (turpmāk – VID) veica pieteicējai SIA ,,BKG Finance & Audit" pārbaudi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā. Pārbaudes rezultātā ar VID Nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pārvaldes direktora 2020. gada 27. februāra lēmumu Nr.30.8-12.1/747 (turpmāk – sākotnējais lēmums) pieteicējai piemērota soda nauda 150 *euro* par Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma (turpmāk – Novēršanas likums) 6. panta pirmās daļas, 7. un 9. panta pārkāpumu un soda nauda 150 *euro* par Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma (turpmāk – Sankciju likums) 13.[1] pantā noteikto prasību neievērošanu.

[2] Izskatot pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumu, VID ģenerāldirektors ar 2020. gada 8. aprīļa lēmumu Nr.30.8-22.13/1373 (turpmāk – Lēmums) sākotnējo lēmumu atstāja negrozītu, cita starp pamatojot šādi.

[2.1] Sākotnējās pārbaudes brīdī 2019. gada 18. jūlijā pieteicēja neuzrādīja klientu risku novērtēšanas dokumentēšanu, tādējādi neievēroja Novēršanas likuma 6. panta pirmo daļu. Pieteicēja uzrādīja noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmu (turpmāk – novēršanas iekšējās kontroles sistēma), taču tajā ir vairākas nepilnības – nav iekļauta kārtība, kādā tiek iznīcināta klienta izpētes un klienta veikto darījumu uzraudzības gaitā iegūtā informācija un dokumenti; nav aktualizēti un iekļauti Ministru kabineta 2019. gada 2. jūlija noteikumi Nr.281 ,,Noteikumi par neparasta darījuma pazīmju sarakstu un kārtību, kādā sniedzami ziņojumi par neparastiem vai aizdomīgiem darījumiem" (turpmāk – Noteikumi Nr.281), bet ir atsauce uz spēku zaudējušiem Ministru kabineta 2017. gada 14. novembra noteikumiem Nr.674 ,,Noteikumi par neparasta darījuma pazīmju sarakstu un kārtību, kādā sniedzami ziņojumi par neparastiem vai aizdomīgiem darījumiem" (turpmāk – Noteikumi Nr.674). Tādējādi pieteicēja nebija ievērojusi Novēršanas likuma 7. panta pirmās daļas 5. un 7. punkta prasības, kā arī šā likuma 9. panta prasības, jo sākotnējās pārbaudes brīdī netika uzrādīts darbinieku apmācības reģistrācijas žurnāls.

Konstatētos pārkāpumus pieteicēja līdz pārbaudes pabeigšanai novērsa, tomēr tas nenozīmē, ka pārkāpumi nav konstatēti. Nosakot sankciju, minētais vērtējams kā sadarbošanās ar VID.

Soda naudas apmēra noteikšanā ņemti vērā konkrētās situācijas apstākļi, it īpaši pārkāpuma raksturs, būtība un ilgums, kā arī samērīguma princips un lietderības apsvērumi, pieteicējas finansiālais stāvoklis. Sankcijas piemērošana ir nepieciešama, lai veicinātu pieteicējas un citu Novēršanas likuma subjektu likumā noteikto pienākumu efektīvu izpildi, tādējādi samazinot nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma iespējas, kas ir būtiska sabiedrības interese.

[2.2] Pieteicēja sākotnējās pārbaudes brīdī nebija izstrādājusi kārtību, kādā tiek veikts starptautisko un nacionālo sankciju riska novērtējums, kā to paredz Sankciju likuma 13.[1] pants, kas atbilstoši likuma pārejas noteikumu 3. punktam stājās spēkā 2019. gada 1. maijā. Pārkāpumu pieteicēja novērsa līdz pārbaudes pabeigšanai, tomēr tas nenozīmē, ka pārkāpums nav konstatēts.

Soda naudas apmēra noteikšanā ņemts vērā pārkāpuma raksturs, būtība un ilgums, sistemātiskums, kā arī samērīguma princips un lietderības apsvērumi.

[2.3] Nav pamata piemērot citu Novēršanas likumā un Sankciju likumā noteikto sankciju – brīdinājums –, jo likuma prasību neizpilde nav maznozīmīgs pārkāpums. Likumu subjekta savlaicīgas un precīzas darbības šo likumu prasību

izpildē ir īpaši svarīgas noziedzīgi iegūtu līdzekļu un terorisma finansēšanas risku novēršanai. Turklāt pieteicējai sankcijas piemērotas par vairākiem pārkāpumiem.

[3] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Lēmuma atcelšanu. Pieteikumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[3.1] Pārbaudes laikā klientu risku novērtēšanas dokumentācija atradās pieteicējas struktūrvienībā „Arhīvs" Ventspilī, un tas nav pārkāpums. VID inspektori tika informēti par dokumentu atrašanos Ventspilī un tika aicināti tur iepazīties ar dokumentiem, ar to tostarp domājot, ka ar dokumentiem var iepazīties VID Ventspils nodaļas darbinieki. Inspektori piedāvāja dokumentus iesniegt Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (turpmāk – EDS), kas 2019. gada 26. jūlijā tika izdarīts.

[3.2] Pieteicēja 2019. gada 26. jūlijā EDS iesniedza Kārtību, kādā tiek iznīcināti klientu identifikācijas, izpētes un darījumu uzraudzības gaitā iegūtie dokumenti, un tā atbilst normatīvo aktu prasībām.

[3.3] Novēršanas iekšējās kontroles sistēmā bija atsauce uz Noteikumiem Nr.674, jo tie zaudēja spēku 2019. gada 29. jūnijā. VID tika informēts par atbildīgās personas prombūtni laikā no 2019. gada 25. jūnija līdz 17. jūlijam un to, ka minēto sistēmu paredzēts aktualizēt līdz 2019. gada 16. augustam. VID pārbaude tika veikta par laika posmu no 2018. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 31. maijam, līdz ar to iesniegtie dokumenti pilnībā atbilda tajā laikā spēkā esošajiem Ministru kabineta noteikumiem.

[3.4] VID konstatēja tehniska rakstura neatbilstības, kuras pieteicēja pārbaudes laikā novērsa. Tādējādi soda naudas uzlikšana nav samērīga un samērīgs sods būtu brīdinājuma izteikšana.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2020. gada 2. decembra spriedumu pieteicējas pieteikums apmierināts daļēji – tiesa atcēla Lēmumu daļā par soda naudu 150 *euro*, kas piemērota saskaņā ar Novēršanas likumu. Spriedums motivēts šādi.

[4.1] Lietā ir strīds par pieteicējai piemēroto sankciju – soda naudu. Pieteicēja uzskata, ka, ņemot vērā VID konstatēto nepilnību raksturu un apstākli, ka līdz pārbaudes beigām pieteicēja tās ir novērsusi, nebija pamata pieteicējai piemērot soda naudu.

[4.2] Vērtējot pieteicējai par Novēršanas likuma tiesību normu pārkāpumu piemēroto soda naudu, tiesa norādīja, ka saskaņā ar likuma 2. pantu likuma mērķis ir novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma un proliferācijas finansēšanu.

No Novēršanas likuma sākotnējā ietekmes novērtējuma ziņojumā (*http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/736D7AA29B15CCDBC22573B500478ABE?OpenDocument, aplūkots 2020. gada 30. novembrī*) un 2018. gada 22. jūnija Latvijas Nacionālā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtēšanas ziņojumā (*https://www.vid.gov.lv/sites/default/files/nra_lv_final_2.pdf, aplūkots 2020. gada 30. novembrī*) norādītā tiesa secināja, ka valsts līmenī efektīva noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas apkarošanas sistēma pastāvēs tikai tad, ja politiskie lēmumi tiks iedzīvināti arī privātajā sektorā, tam ieviešot un īstenojot atbilstošas iekšējās kontroles procedūras.

Nodokļu konsultanti un ārpakalpojumu grāmatvedības sniedzēji darbojas vidēji augstā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riska līmenī. Nodokļu konsultācijas bieži vien tiek sniegtas vispārīgā veidā, nekonkretizējot faktiskos lietas apstākļus, iesaistītos uzņēmumus un pakalpojumu/produktu apjomu. Ņemot vērā nozaru profesionāļu padziļinātās zināšanas normatīvajos aktos un ekonomikā, pastāv risks, ka tie tiks izmantoti noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā, tai skatā neapzināti (*ziņojuma 4.5.244. apakšpunkts*).

Ņemot vērā minēto, nodokļu konsultanti un ārpakalpojuma grāmatvedības pakalpojumu sniedzēji ir atzīti par Novēršanas likuma subjektiem (*likuma 3. panta pirmās daļas 3. punkts*), kuriem ir jāievēro šajā likumā noteiktās prasības, tostarp pienākums veikt risku novērtējumu un izveidot iekšējās kontroles sistēmu (*likuma 6. un 7. pants*), kā arī veikt darbinieku apmācību saistībā ar minētajiem jautājumiem (*likuma 9. pants*).

Nav strīda, ka pieteicēja ir uzskatāma par Novēršanas likuma subjektu.

[4.3] Lai nodrošinātu Novēršanas likuma prasību izpildi, VID ir piešķirtas uzraudzības un kontroles tiesības (*45. panta otrā daļa*). VID cita starpā ir tiesības apmeklēt uzraugāmajiem vai kontrolējamiem likuma subjektiem piederošās vai to lietošanā esošās telpas, kas saistītas ar to saimniecisko vai profesionālo darbību, un veikt tajās pārbaudes (*47. panta pirmās daļas 1. punkts*); pieprasīt no uzraugāmajiem vai kontrolējamiem likuma subjektiem informāciju, kas saistīta ar šā likuma prasību izpildi, pieprasīt, lai uzrāda dokumentu oriģinālus, un saņemt to kopijas vai norakstus (*47. panta pirmās daļas 2. punkts*); sastādīt aktus, kas apstiprina šā likuma prasību pārkāpumus un ar tiem saistītos faktus (*likuma 47. panta pirmās daļas 3. punkts*); piemērot sankcijas, ja tiek konstatēti normatīvo aktu pārkāpumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā (*77. panta pirmā daļa*).

Saskaņā ar Novēršanas likuma 78. panta pirmo daļu par normatīvo aktu pārkāpumu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā, tai skaitā attiecībā uz klienta izpēti, darījuma attiecību un darījumu uzraudzību, ziņošanu par aizdomīgiem darījumiem, informācijas sniegšanu uzraudzības un kontroles institūcijai vai Finanšu izlūkošanas dienestam, atturēšanos no darījuma veikšanas, līdzekļu iesaldēšanu, iekšējās kontroles sistēmu, informācijas glabāšanu un iznīcināšanu, kā arī par Regulas Nr.2015/847 pārkāpumu likuma subjektam var piemērot šādas sankcijas: 1) izteikt publisku paziņojumu, norādot par pārkāpumu atbildīgo personu un pārkāpuma būtību; 2) izteikt brīdinājumu; 3) uzlikt par pārkāpumu atbildīgajai personai (fiziskajai vai juridiskajai) soda naudu līdz 1 000 000 *euro*; 4) apturēt vai pārtraukt darbību (tai skaitā apturēt vai anulēt licenci (sertifikātu) vai anulēt ierakstu attiecīgajā reģistrā, apturēt saimniecisko darbību, piemērot liegumu izmaiņu reģistrācijai komercreģistrā komercsabiedrības reorganizācijai un

dalībnieku maiņai) un dot kredītiestādēm vai maksājumu pakalpojumu sniedzējiem rīkojumus par likuma subjekta norēķinu operāciju daļēju vai pilnīgu apturēšanu; 5) noteikt pagaidu aizliegumu par pārkāpumu atbildīgajai personai pildīt tai likuma subjekta noteiktos pienākumus; 6) uzlikt par pienākumu veikt noteiktu rīcību vai atturēties no tās; 7) uzlikt par pienākumu likuma subjektam atcelt par pārkāpumu atbildīgo personu no amata.

Atbilstoši šā panta trešajai daļai (*acīmredzot domāta 77. panta trešā daļa*) uzraudzības un kontroles institūcija, nosakot sankciju vai uzraudzības pasākumu veidu un apmēru, ņem vērā visus būtiskos apstākļus, tostarp: 1) pārkāpuma smagumu, ilgumu un sistemātiskumu; 2) fiziskās vai juridiskās personas atbildības pakāpi; 3) fiziskās vai juridiskās personas finansiālo stāvokli (atbildīgās fiziskās personas gada ienākumu apmēru vai atbildīgās juridiskās personas kopējo gada apgrozījumu un citus finansiālo stāvokli ietekmējošos faktorus); 4) fiziskās vai juridiskās personas pārkāpuma rezultātā iegūto peļņu, ciktāl to var aprēķināt; 5) pārkāpuma radītos zaudējumus trešajām personām, ciktāl tos var noteikt; 6) to, cik lielā mērā pie atbildības sauktā fiziskā vai juridiskā persona sadarbojas ar uzraudzības un kontroles institūciju; 7) fiziskās vai juridiskās personas iepriekš izdarītos pārkāpumus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un starptautisko vai nacionālo sankciju jomā.

[4.4] Konkrētajā gadījumā pieteicējai ir piemērota soda nauda 150 *euro* par šādu VID identificēto Novēršanas likuma normu pārkāpumu kopumu sākotnējās pārbaudes brīdi 2019. gada 18. jūlijā:

1) pieteicēja neuzrādīja klientu risku novērtēšanas dokumentēšanu, tādējādi neievērojot Novēršanas likuma 6. panta pirmās daļas prasības, kas paredz veikt risku izvērtēšanu un dokumentēt klienta izpētes pasākumus;

2) pieteicējas uzrādītajā novēršanas iekšējās kontroles sistēmā konstatēti trūkumi – nav iekļauta kārtība, kā tiek iznīcināta klienta izpētes un uzraudzības gaitā iegūtā informācija, kā to paredz Novēršanas likuma 7. panta pirmās daļas 7. punkts, un nav aktualizēti un iekļauti uz to brīdi aktuālie Noteikumi Nr.281, kā to paredz Novēršanas likuma 7. panta pirmās daļas 5. punkts;

3) pieteicēja neuzrādīja dokumentus (darbinieku apmācības reģistrācijas žurnālu), kas apliecinātu darbinieku veikto apmācību, tādējādi pārkāpjot Novēršanas likuma 9. panta prasības, kas paredz darbinieku regulāru apmācības pienākumu.

[4.5] Tiesa norādīja, ka ir nošķirama dokumentu neiesniegšana par kādu faktu no šī fakta esības vai neesības. Proti, tas, ka sākotnējās pārbaudes brīdī (*pārbaudes akts lietas 96.–103. lapā*) pieteicēja nav uzrādījusi klientu risku novērtēšanas dokumentēšanu un darbinieku apmācības reģistrācijas žurnālu, pats par sevi nenozīmē, ka attiecīgās darbības kā tādas nav veiktas. VID pieprasītos dokumentus pieteicēja vēlāk iesniedza, VID nav apšaubījis, ka tie atbilst pieteicējas faktiski īstenotajiem pasākumiem, tātad nav apšaubīts, ka pieteicēja ir veikusi klientu risku novērtēšanas dokumentēšanu un darbinieku apmācību. Tādējādi VID pieteicējas rīcībā nepamatoti konstatēja Novēršanas likuma 6. panta pirmās daļas un 9. panta pārkāpumu.

Tiesas ieskatā varētu tikt vērtēta informācijas nesniegšana VID noteiktajā termiņā, kas saskaņā ar Novēršanas likuma 78. panta pirmo daļu ir uzskatāms par pārkāpumu, par kuru var piemērot sankciju. Pieteicēja par pārbaudes veikšanu bija informēta (*VID vēstule lietas 44.–45. lapā*), līdz ar to pieteicējai uz pārbaudes brīdi bija nepieciešams sagatavot visu VID lūgto informāciju, neskaidrību gadījumā par pārbaudes veikšanas vietu un nepieciešamo dokumentu apjomu sazinoties ar VID pārstāvi. Savlaicīgi neiesniedzot pieprasīto informāciju, tiek apgrūtināta un kavēta efektīva VID uzdevumu izpilde, kā arī pastāv risks, ka pieprasītie dokumenti tiek noformēti vēlāk, kas neatbilst Novēršanas likuma mērķim. Vienlaikus tiesa secināja, ka no šāda aspekta pieteicējas rīcību VID nav vērtējis, līdz ar to tiesa attiecīgos apstākļus nevarēja ņemt vērā, novērtējot pieteicējai piemēroto soda naudu.

[4.6] Tiesa norādīja, ka Novēršanas likuma subjekta novēršanas iekšējās kontroles sistēmas atbilstība normatīvo aktu prasībām ir būtiska noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomas sastāvdaļa. Proti, tas ir priekšnoteikums efektīvai noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtēšanas procedūru īstenošanai praksē.

Sākotnējā pārbaudes brīdī pieteicējas uzrādītajā novēršanas iekšējās kontroles sistēmā nebija ietverta kārtība, kā tiek iznīcināta klienta izpētes un uzraudzības gaitā iegūtā informācija, kā to paredz Novēršanas likuma 7. panta pirmās daļas 7. punkts. Tādējādi, neskatoties uz to, ka minētais trūkums vēlāk novērsts, uz sākotnējās pārbaudes brīdi tas ir uzskatāms par pārkāpumu. Savukārt pieteicējas sadarbošanās atbilstoši Novēršanas likuma 78. panta (*acīmredzot domāts 77. pants*) trešās daļas 6. punktam ir ņemama vērā, nosakot piemērojamo sankciju.

[4.7] VID ir identificējis to, ka novēršanas iekšējās kontroles sistēmā nav aktualizēti un iekļauti uz to brīdi aktuālie Noteikumi Nr.281, kas stājās spēkā 2019. gada 2. jūlijā. Tiesa nenoliedza, ka Novēršanas likuma subjektam ir pienākums regulāri sekot līdzi normatīvo aktu izmaiņām un atbilstoši tām aktualizēt savu novēršanas iekšējo kontroles sistēmu (Novēršanas likuma 8. pants). No Lēmuma neizriet, kādas būtiskas izmaiņas saistībā ar Noteikumu Nr.281 spēkā stāšanos nav ieviestas minētajā pieteicējas sistēmā (nav izvērtēts pārkāpuma būtiskums un ietekme), jo sevišķi ņemot vērā, ka Noteikumi Nr.674 un uz pārbaudes veikšanas brīdi aktuālie tāda paša nosaukuma Noteikumi Nr.281 pēc satura ir līdzīgi. Kā izriet no Noteikumu Nr.281 anotācijas, tad vienīgais iemesls to pieņemšanai bija redakcionālas izmaiņas Novēršanas likuma deleģējuma normā (*noteikumu projekta dokumentācija http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40475057, aplūkota 2020. gada 30. novembrī*). Tādējādi VID nav pietiekami apsvēris konstatētā pārkāpuma nozīmību, lai būtu pamats par to pieteicējai piemērot sankciju.

[4.8] VID piemērojamās sankcijas izvēlē ir rīcības brīvība, lai nodrošinātu gan soda individualizāciju, gan nepieciešamību piemēroties valsts politikai attiecīgajā nozarē. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 103. panta pirmo daļu tiesa administratīvajā procesā veic kontroli pār iestādes izdota administratīvā akta tiesiskumu vai lietderības apsvērumiem rīcības brīvības ietvaros. Ņemot vērā VID piešķirto rīcības brīvību sankcijas izvēlē, tiesa, veicot Lēmuma

tiesiskuma kontroli, nevar novērtēt pārkāpumu (noteikt soda veidu) iestādes vietā.

Pieteicējai piemērota soda nauda 150 *euro* par VID identificēto pārkāpumu kopumu, atsevišķi nesadalot soda naudu par katru konstatēto pārkāpumu. Tiesa konstatēja tikai vienu no VID identificētajiem pārkāpumiem, savukārt pārējo pārkāpumu esība nav apstiprinājusies (tādā veidā, kā tas norādīts Lēmumā) vai arī VID izvērtējums par pārkāpuma nozīmīgumu ir nepietiekams. Tiesa secināja, ka pieteicējai piemērotā soda nauda nav atzīstama par samērīgu un atbilstošu VID identificēto pārkāpumu raksturam un būtībai. Lēmums šajā daļā ir atzīstams par prettiesisku un ir atceļams ar tā pieņemšanas dienu.

[4.9] Tiesa neuzskatīja par nepieciešamu uzdot VID par pienākumu atceltā administratīvā akta vietā izdot jaunu administratīvo aktu (Administratīvā procesa likuma 253. panta sestā daļa), jo pārkāpums ir konstatēts un novērsts, kā arī procesam iestādē un tiesā, ievērojot spriedumā norādīto, ir audzinoša rakstura nozīme attiecībā uz pieteicējas pienākumu apzināšanos noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas, kā arī sankciju risku pārvaldības jomā.

[4.10] Vērtējot pieteicējai par Sankciju likuma normu pārkāpumu piemēroto soda naudu, tiesa norādīja, ka arī šis likums ir vērsts uz privātā sektora iesaisti sankciju risku uzraudzībā, lai varētu efektīvi piemērot un izpildīt nacionālās un starptautiskās sankcijas, kas tostarp var būt vērstas uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas apkarošanu.

Lai to nodrošinātu, Sankciju likuma 13.[1] pants paredz, ka uzraudzībā esošās personas izveido starptautisko un nacionālo sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmu (turpmāk – sankciju riska iekšējās kontroles sistēma), tostarp izstrādājot un dokumentējot attiecīgās politikas un procedūras (*panta pirmā daļa*). Sankciju riska iekšējās kontroles sistēma ir pasākumu kopums, kas ietver uz starptautisko un nacionālo sankciju prasību izpildes nodrošināšanu vērstas darbības, paredzot tam atbilstošus resursus un veicot darbinieku apmācību, lai pēc iespējas novērstu uzraudzībā esošo personu iesaistīšanu starptautisko un nacionālo sankciju prasību pārkāpšanā vai apiešanā vai izvairīšanos no to izpildes (*panta otrā daļa*).

Ieviešot attiecīgo regulējumu, norādīts, ka tieši klientu izpētes un darījumu uzraudzības ietvaros var konstatēt aizdomīgus darījumus, kas liecina par iespējamo starptautisko sankciju pārkāpšanu vai apiešanu (*2018. gada 21. jūnija likuma grozījumu anotācija: http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/906F4D1AB618293BC22582AA00485779?OpenDocument, aplūkota 2020. gada 1. decembrī*).

Minētais pants Sankciju likumā ietverts ar 2018. gada 21. jūnija grozījumiem, savukārt, ņemot vērā pārejas noteikumu 3. punktu, tas stājās spēkā 2019. gada 1. maijā, tādējādi uzraudzībā esošajām personām bija pietiekams laiks, lai izveidotu sankciju riska iekšējās kontroles sistēmu.

[4.11] Pieteicēja sākotnējās pārbaudes brīdī nevarēja uzrādīt izstrādātu sankciju riska iekšējās kontroles sistēmu, tādējādi VID pamatoti pieteicējas rīcībā konstatēja Sankciju likuma 13.[1] panta pārkāpumu. Pieteicējai kā uzraudzības subjektam, kas darbojas grāmatvedības un nodokļu konsultāciju jomā, ir pienākums regulāri sekot līdzi normatīvo aktu izmaiņām un attiecīgi tās ieviest savā ikdienas darbā.

Ikvienai uzraudzības iestādei bija dots pietiekams pārejas periods, lai izstrādātu sankciju riska iekšējo kontroles sistēmu un ieviestu procedūras praksē, tostarp paredzot tam atbilstošus resursus un veicot darbinieku apmācību. Attiecīgā regulējuma spēkā stāšanās brīdī – 2019. gada 1. maijā – šai sistēmai jau bija pilnvērtīgi jāfunkcionē, tādējādi pieteicējas pieļautais pārkāpums uzskatāms par būtisku.

[4.12] Saskaņā ar Sankciju likuma 13.[2] panta otro daļu par starptautisko un nacionālo sankciju prasības regulējošo normatīvo aktu pārkāpumu attiecībā uz iekšējās kontroles sistēmu un sankciju riska pārvaldību VID uzraudzībā esošajām personām var piemērot šādas administratīvās sankcijas: 1) izteikt brīdinājumu; 2) uzlikt par pārkāpumu atbildīgajai fiziskajai vai juridiskajai personai soda naudu līdz 1 000 000 *euro*; 3) apturēt vai pārtraukt darbību, tostarp apturēt vai anulēt licenci (sertifikātu) vai anulēt ierakstu attiecīgajā reģistrā; 4) noteikt par pārkāpumu atbildīgajai personai pagaidu aizliegumu pildīt Latvijas finanšu un kapitāla tirgus dalībniekam noteiktos pienākumus; 5) uzlikt par pienākumu veikt noteiktu darbību vai atturēties no tās; 6) uzlikt par pienākumu Latvijas finanšu un kapitāla tirgus dalībniekam atcelt par pārkāpumu atbildīgo personu no amata.

Konkrētajā gadījumā par attiecīgā pienākuma neizpildi pieteicējai ir piemērota soda nauda 150 *euro*. Tiesa atzina, ka tas nav nesamērīgs sods. Lēmumā ir izdarīti atbilstoši lietderības apsvērumi, turklāt sankcija ir pat mazāka par VID izstrādātajās sankciju noteikšanas vadlīnijās par Novēršanas likuma un Sankciju likuma pārkāpumiem (*https://www.vid.gov.lv/sites/default/files/sankciju_noteiksanas_vadlinijas_10102019.pdf, aplūkotas 2020. gada 1. decembrī*) paredzēto minimālo sankciju par šāda rakstura pārkāpumu – 300 *euro*.

Tiesa atzinīgi vērtēja to, ka pieteicēja īsā laika periodā minēto trūkumu novērsa, tomēr persona nevar paļauties, ka tā ikreiz pēc pārkāpuma konstatēšanas varēs sakārtot dokumentāciju un palikt par to nesodīta, tādējādi soda naudai konkrētajā gadījumā ir audzinošs raksturs. Turklāt sankciju riska iekšējās kontroles sistēmas kā dokumenta izstrādāšana pati par sevi nav pašmērķis, ir svarīgi, ka uzraudzības subjekts ir gatavs to īstenot. Lēmums šajā daļā ir atzīstams par tiesisku un atstājams negrozīts.

[5] Pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2020. gada 2. decembra spriedumu daļā, kurā tās pieteikums noraidīts.

[5.1] Pieteicēja atkārtoja pieteikumā ietvertos apsvērumus par sankcijām, kas tai piemērotas par Novēršanas likuma

normu neievērošanu. Papildus pieteicēja atsaucās uz Novēršanas likuma 8. panta 1. un 2. punktu (*acīmredzot domāta panta pirmā un otrā daļa*) un norādīja, ka likums nenoteic termiņu, kādā pieprasītie dokumenti ir jāiesniedz VID.

[5.2] Par Sankciju likuma normu pārkāpumu norādīts, ka pieteicēja bija izstrādājusi sankciju riska iekšējās kontroles sistēmu, šīs sistēmas dokumenti glabājās pieteicējas struktūrvienībā Ventspilī. VID pārbaudei savlaicīgi tika iesniegta normatīvajiem aktiem atbilstoša minētā sistēma.

Soda naudai jau sākotnēji ir sodošs raksturs, Sankciju likums paredz sankciju – brīdinājums.

[5.3] Papildu paskaidrojumos apgabaltiesai norādīts, ka no VID 2019. gada 26. jūnija vēstulē ietvertās informācijas un atsaucēm uz Novēršanas likuma normām un VID izstrādātajām vadlīnijām izriet, ka VID informēja pieteicēju par pārbaudes veikšanu par Novēršanas likuma prasību izpildi. VID nebija pieprasījis sagatavot saskaņā ar Sankciju likumu izstrādāto sankciju riska iekšējās kontroles sistēmu. Tādējādi pieteicējai uz pārbaudi nebija jāsagatavo un pēc VID mutiska pieprasījuma jāuzrāda minētā sistēma.

Pieteicējas ieskatā minētais izriet citstarp no likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15. panta pirmās daļas 5. un 11. punktā noteiktajiem nodokļu maksātāja pienākumiem; no likuma „Par nodokļiem un nodevām" 18. panta 1. punktā (*acīmredzot domāts 18. panta pirmās daļas 1. punkts*) noteiktā VID pienākuma un likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu" 8. panta 13. punktā un 10. panta pirmās daļas 1. punktā noteiktajiem VID uzdevumiem un tiesībām. VID ir jāievēro augstāka ierēdņa pilnvarojums, kas saskaņā ar VID 2019. gada 26. jūnija vēstulē norādīto bija pārbaudīt šajā vēstulē norādītos dokumentus (novēršanas iekšējās kontroles sistēmu, grāmatvedības reģistrus un citus dokumentus), bet ne sankciju riska iekšējās kontroles sistēmu.

Dažādu metodiku, sistēmu izstrādi regulē dažādi normatīvie akti. Secīgi VID nebija tiesību piemērot pieteicējai sankcijas par Sankciju likuma normu pārkāpumu. Šī pieteicējas sistēma atradās pieteicējas struktūrvienībā Ventspilī, pārbaudes laikā par to tika informētas VID amatpersonas. VID pārkāpa Administratīvā procesa likuma 7. un 10. pantu.

[5.4] Pārbaude ilga no 2019. gada 18. līdz 26. jūlijam. Pārbaudes laikā pieteicēja uzrādīja un iesniedza visus pieprasītos dokumentus. Novēršanas likuma 8. panta otrajā daļā noteikts 18 mēnešu termiņš novēršanas iekšējās kontroles sistēmas aktualizēšanai situācijā, ja ir izmaiņas normatīvajos aktos.

[5.5] Pieteicēja iesniedza lūgumu atlīdzināt zaudējumus par juridiskajiem pakalpojumiem saskaņā ar rēķiniem.

[6] VID iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2020. gada 2. decembra spriedumu daļā, kurā pieteicējas pieteikums apmierināts, norādot turpmāk minētos apsvērumus.

[6.1] Pieteicējai 2019. gada 26. jūnijā tika nosūtīta informatīva vēstule par pārbaudes veikšanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā, dodot laiku sagatavot vēstulē pieprasītos dokumentus, kā arī citus dokumentus, kas tieši saistīti ar Novēršanas likumā noteikto prasību izpildi. Pieteicējai visus dokumentus bija pienākums sagatavot uz pārbaudes veikšanas dienu – 2019. gada 18. jūliju.

Tas, ka pieteicēja līdz pārbaudes turpinājumam iesniedza klientu risku novērtēšanas dokumentēšanu un darbinieku apmācības reģistrācijas žurnālu, nenozīmē, ka klientu risku novērtējumi bija veikti pirms pārbaudes uzsākšanas un ka pārkāpumi nav konstatēti. Iesniedzot dokumentus pārbaudes turpinājumā, VID nevar pārliecināties par šo dokumentu esību pirms pārbaudes uzsākšanas.

Tiesa nepamatoti konstatējusi, ka VID pieteicējas rīcību nav vērtējis no informācijas sniegšanas noteiktā termiņā aspekta. Kaut arī šā riska vērtējums Lēmumā nav tieši atrunāts, tas izriet no apstākļa, ka ir konstatēts Novēršanas likuma 6. panta pirmās daļas pārkāpums.

[6.2] Novēršanas iekšējās kontroles sistēma pēc būtības ir vadlīnijas, kas nosaka, kā jārīkojas Novēršanas likuma subjekta darba ņēmējam konkrētā situācijā, konstatējot noteiktus apstākļus. Noteikumu Nr.281 neiekļaušana iekšējās kontroles sistēmā rada risku Novēršanas likumā noteiktā mērķa sasniegšanai, jo pieteicējas darba ņēmēji nebūs informēti par izmaiņām normatīvajos aktos. Pieteicēja nav ievērojusi Novēršanas likuma 7. pantā un 8. panta otrajā daļā noteikto pienākumu aktualizēt novēršanas iekšējās kontroles sistēmu. Lēmumā ir vērtēts pārkāpuma būtiskums un ietekme.

[6.3] Novēršanas likums neparedz nodalīt soda naudu par katru izdarīto pārkāpumu atsevišķi.

[7] VID rakstveida paskaidrojumos par pieteicējas apelācijas sūdzību papildus norādīts turpmākais.

[7.1] Sankciju likumā nav noteiktas VID tiesības un pienākumi, veicot uzraugāmo subjektu pārbaudi šā likuma prasību izpildē. VID kā uzraudzības un kontroles institūcija pēc analoģijas piemēro Novēršanas likuma regulējumu, tostarp 46. panta pirmās daļas 3. punktu un 47. panta pirmās daļas 2. punktu.

[7.2] Ne Novēršanas likums, ne Sankciju likums neuzliek VID pienākumu pirms pārbaudes veikšanas par to informēt subjektu. Vēstulei par pārbaudes veikšanu ir tikai informatīvs raksturs, un tās nosūtīšanas mērķis ir dot iespēju subjektam pilnvērtīgi sagatavoties pārbaudei un novērst risku, ka pārbaudes laikā tiek konstatēti pārkāpumi. Tas, ka pieteicējai vēstulē netika norādīts pienākums sagatavot dokumentus, kas saistīti ar Sankciju likuma prasību izpildi, nenozīmē, ka VID kā uzraugošā un kontrolējošā iestāde nevar izmantot savas tiesības lūgt uzrādīt minētos dokumentus pārbaudes laikā.

VID nebija nepieciešams saņemt īpašu pilnvarojumu pārbaudes ietvaros vērtēt, kā pieteicēja izpilda Novēršanas likuma un Sankciju likuma prasības, jo šādas tiesības VID izriet no likumos noteiktā.

[7.3] Dokumentiem, kas apliecina Sankciju likuma prasību izpildi, ir jābūt izstrādātiem pirms pārbaudes veikšanas. Neuzrādot Sankciju likuma $13.^1$ pantā minētos dokumentus pārbaudes uzsākšanas brīdī un iesniedzot tos pārbaudes turpinājumā, VID nevar gūt pārliecību par to, ka dokumenti ir bijuši izstrādāti jau pirms pārbaudes uzsākšanas.

[7.4] Pieteicējas pienākumi ir noteikti Novēršanas likumā un Sankciju likumā, līdz ar to likuma „Par nodokļiem un

nodevām" 15. pantā nosauktie nodokļu maksātāju pienākumi uz izskatāmo gadījumu nav attiecināmi.

Novēršanas likuma 8. pants nav attiecināms uz sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas un starptautisko un nacionālo sankciju riska novērtējuma izveidi.

Motīvu daļa

[8] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 302. panta, kas reglamentē lietas izskatīšanas robežas apelācijas instancē, otrajai daļai, apelācijas instances tiesa izskata tikai tos prasījumus, kuri izskatīti pirmās instances tiesā.

Pieteicēja Administratīvajā apgabaltiesā iesniedza 2021. gada 8. marta papildu informāciju, paskaidrojumus un prasību (*lietas 162.–170. lapa*), bet 10. martā iesniedza papildu dokumentus, lūdzot atlīdzināt zaudējumus par juridisko palīdzību. Pirmās instances tiesā pieteicēja nebija iesniegusi un tiesa neizskatīja prasījumu par zaudējumu atlīdzināšanu, līdz ar to apgabaltiesa pieteicējas prasījumu par zaudējumu atlīdzināšanu neizskata.

[9] Pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka VID apelācijas sūdzība ir pamatota, bet pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms pilnībā.

[10] Izskatāmajā lietā pastāv strīds par to, vai VID pārbaudes rezultātā konstatētajos apstākļos pieteicējai pamatoti piemēroja soda naudu par Novēršanas likuma un Sankciju likuma tiesību normu pārkāpumiem.

[11] Administratīvā procesa likuma 307. panta ceturtā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākas instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākas instances tiesas sprieduma motivācijai. Šādā gadījumā šā likuma 251. panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Izvērtējusi Administratīvās rajona tiesas sprieduma motivāciju, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa, pārbaudot lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus, pareizi konstatēja lietā piemērojamās Novēršanas likuma tiesību normas (*sk. šā sprieduma 4.2. un 4.3. punktu*) un VID identificēto Novēršanas likuma normu pārkāpumu kopumu pieteicējai (*sk. šā sprieduma 4.4. punktu*). Līdz ar to apgabaltiesa pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai minētajā daļā un to neatkārto. Apgabaltiesa vienlaikus atzīst par nepareiziem Administratīvās rajona tiesas secinājumus par nepamatotu soda noteikšanu pieteicējai saistībā ar Novēršanas likuma prasību neievērošanu.

Apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa pareizi konstatēja faktiskos un tiesiskos apstākļus attiecībā uz pieteicējas pieļautajiem Sankciju likuma tiesību normu pārkāpumiem. Tā kā tiesas sniegtā argumentācija sprieduma minētajā daļā (*sk. šā sprieduma 4.9.–4.11. punktu*) ir pareiza un pilnībā pietiekama, apgabaltiesa pievienojas Administratīvās rajona tiesas spriedumā veiktajam lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma motivācijai, to neatkārtojot.

Apgabaltiesa turpmāk norādīto apsvērumu dēļ uzskata, ka Lēmums ir tiesisks un pamatots.

[12] No lietas materiāliem konstatējami šādi apstākļi.

Atbilstoši VID 2019. gada 26. jūnija vēstulē Nr.30.8-12.3/1026 (*lietas 44.–45.lapa*) norādītajam pārbaudi par Novēršanas likuma prasību ievērošanu plānots veikt 2019. gada 5. jūlijā; pārbaude tiks veikta likuma subjekta saimnieciskās darbības veikšanas vietā; par pārbaudes veikšanas vietu un laiku lūgts sazināties ar VID amatpersonu līdz 2. jūlijam.

Pretēji pieteicējas uzskatam, no minētās VID vēstules nav izsecināms, ka pārbaude tiks veikta tikai par periodu no 2018. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 31. maijam. Vēstulē norādīts, ka pieteicējai ir pienākums sagatavot novēršanas iekšējās kontroles sistēmu, tai skaitā izstrādātās un dokumentētās attiecīgās politikas un procedūras, kā arī tās ieviešanu apliecinošos dokumentus. VID norādīja *papildu* lūgumu pieteicējai sagatavot konkrētus dokumentus un grāmatvedības reģistrus, tostarp galveno grāmatu vai žurnālu-virsgrāmatu, sadarbības līgumus un grāmatvedības reģistrus (darījumu attaisnojuma dokumentus, debitoru un kreditoru apgrozījumus, bankas norēķinu kontu izrakstus, tostarp konkrētiem vēstulē minētiem klientiem) par periodu no 2018. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 31. maijam. Tāpat VID lūdza pieteicējai sagatavot klientu izpētes un uzraudzības procesa ietvaros iegūto informāciju, nenorādot konkrētu periodu.

Ievērojot minēto, noraidāms kā nepamatots pieteicējas arguments par VID tiesībām veikt pārbaudi tikai par vēstulē minēto periodu un tikai attiecībā uz Novēršanas likuma prasību izpildi.

Pieteicēja pareizi norāda, ka VID vēstulē nav iekļauta atsauce uz Sankciju likumu un nav norādīts par dokumentu sagatavošanu šā likuma prasību ievērošanas pārbaudei.

Apgabaltiesa pievienojas VID paskaidrojumos minētajiem argumentiem, ka ne Novēršanas likuma, ne Sankciju likuma normas neuzliek VID pienākumu pirms pārbaudes veikšanas par to informēt subjektu. Līdz ar to izskatāmajā gadījumā VID vēstulei par pārbaudes veikšanu bija informatīvs raksturs, un, kā to norādīja VID, tās nosūtīšanas mērķis bija dot iespēju pieteicējai pilnvērtīgi sagatavoties pārbaudei un novērst risku, ka pārbaudes laikā tiek konstatēti pārkāpumi.

Tas, ka VID vēstulē pieteicējai netika norādīts pienākums sagatavot dokumentus, kas saistīti ar Sankciju likuma prasību izpildi, nenozīmē, ka VID nevar izmantot tiesības lūgt uzrādīt minētos dokumentus pārbaudes laikā. Kā to pamatoti norādīja pirmās instances tiesa, atsaucoties uz Sankciju likuma pārejas noteikumu 3. punktu, uzraudzībā esošajām personām bija pietiekams laiks, lai izveidotu sankciju riska iekšējās kontroles sistēmu. Līdz ar to pārbaudes dienā pieteicējas rīcībā bija jābūt dokumentiem, kas apliecina Sankciju likuma $13.^1$ panta prasību izpildi.

[13] VID amatpersonas pārbaudi pieteicējas juridiskajā adresē veica 2019. gada 18. jūlijā, par pārbaudi sastādīts pārbaudes akts Nr.12.2-3/185 (*lietas 96.–103. lapa, 2019. gada 13. novembra akta precizējumi – lietas 104. lapa*). Aktā norādīti trūkumi, kas konstatēti, izvērtējot pieteicējas novēršanas iekšējās kontroles sistēmu: 1) nav ņemtas vērā Novēršanas likuma 6. panta pirmās daļas prasības attiecībā uz risku novērtējumu; 2) nav iekļauta kārtība, kādā tiek iznīcināti klientu identifikācijas, izpētes un darījumu uzraudzības gaitā iegūtie dokumenti; 3) nav ņemts vērā, ka Noteikumi Nr.674 ir zaudējuši spēku; 4) saskaņā ar Sankciju likumu nav izstrādāta un iekļauta iekšējā kontroles sistēmā kārtība, kādā tiek novērtēts Sankciju likuma risks.

Pieteicējai uzlikts pienākums līdz 2019. gada 26. jūlijam veikt konkrētu Novēršanas likuma prasību izpildi – noteiktu dokumentu, tostarp klientu risku novērtējuma un darbinieku apmācību žurnāla iesniegšanu VID.

Aktā ir uzskaitītas darbības, ka pieteicējai jāveic, lai nodrošinātu atbilstību Sankciju likuma 13.[1] panta prasībām.

Aktā norādīts, ka pārbaudes laikā tika uzrādītas klienta identifikācijas kartes un klienta darījumu izpētes formas; pieteicēja sniedza mutisku skaidrojumu, ka veic klientu risku novērtēšanu, bet *neuzrādīja klientu risku novērtēšanas dokumentēšanu*. Secināts, ka likuma subjekts nespēj pierādīt, ka klienta izpētes apjoms atbilst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas riskiem.

Aktā norādīts, ka pārbaudes laikā netika iegūti pierādījumi tam, ka pieteicēja pārbauda klienta sniegto informāciju par patiesā labuma guvēju, salīdzinot to ar oficiālām datu bāzēm; pieteicēja nevarēja uzrādīt klienta sniegtos apliecinājumus tam, ka klients ir patiesā labuma guvējs, un par to, vai viņš nav politiski nozīmīga persona.

No akta redzams, ka tika veikta konkrētu pieteicējas klientu dokumentu izskatīšana, tostarp norādot uz trūkumiem grāmatvedības dokumentos, to, ka nav veikta papildu izpēte u.tml., kā arī pieteicējai sniegtas konsultācijas un ieteikumi nepilnību novēršanai.

2019. gada 18. jūlijā (pārbaudes diena) pieteicēja sniedza paskaidrojumu Nr.2/2019 (*lietas 110. lapa*), kurā norādīts, ka triju uzņēmumu klientu izpētes dokumenti glabājas pieteicējas struktūrvienībā – arhīvā Ventspilī – un tiks nosūtīti pēc VID pieprasījuma.

No minētā paskaidrojuma satura neizriet pieteicējas apstrīdēšanas iesniegumā VID ģenerāldirektoram, pieteikumā un paskaidrojumos tiesai norādītais, ka klientu risku novērtēšanas dokumentācija atrodas pieteicējas struktūrvienībā Ventspilī, kur ar to var iepazīties, un ka VID inspektori aicināti ar dokumentiem iepazīties tieši Ventspilī.

Apgabaltiesa konkrētajā gadījumā uzsver kā nozīmīgu apstākli, ka VID, informējot pieteicēju par pārbaudi, deva laiku pieteicējai sagatavot vēstulē norādītos dokumentus un citus dokumentus, kas saistīti un apliecinātu Novēršanas likumā noteikto prasību izpildi. Pieteicēja vienojās ar VID par pārbaudes laiku un vietu, līdz ar to pieteicējai visus dokumentus bija pienākums sagatavot uz pārbaudes veikšanas dienu, lai VID amatpersonas pārbaudes veikšanas vietā var ar tiem iepazīties. Apstāklis, ka pārbaudes veikšanas dienā pieteicējas rīcībā nebija konkrētu dokumentu, liecina par to, ka pieteicēja nav izpildījusi konkrētas likuma prasības.

[14] Pārbaudes akta Nr.12.2-3/185 turpinājumā, kas sagatavots 2019. gada 10. septembrī VID telpās (*lietas 105.–109. lapa*), konstatēts, ka pieteicēja līdz 2019. gada 26. jūlijam VID iesniedza: 1) likuma subjekta un klientu risku novērtējumu; 2) likuma subjekta darbinieku apmācību žurnālu; 3) kārtību, kādā tiek iznīcināti klientu identifikācijas, izpētes un darījumu uzraudzības gaitā iegūtie dokumenti; 4) sankciju riska iekšējās pārvaldības sistēmu; 5) klientu izpētes dokumentus. Aktā cita starp norādīts, ka likuma subjekts nav veicis konkrēta klienta padziļinātu izpēti.

No minētā secināms, ka pieteicēja izpildīja VID pārbaudes rezultātā izvirzītās prasības. Taču minētais neapliecina to, ka pārbaudes dienā nepastāvēja VID konstatētie Novēršanas likuma un Sankciju likumu pārkāpumi, konkrēti trūkumi un nepilnības pieteicējas darbībā.

[15] Novēršanas likuma II nodaļa reglamentē iekšējo kontroli.

Minētā likuma 6. panta pirmā daļa noteic, ka likuma subjekts atbilstoši savam darbības veidam veic un dokumentē noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējumu, lai noskaidrotu, novērtētu, izprastu un pārvaldītu savai darbībai un klientiem piemītošos noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas riskus, un, pamatojoties uz šo novērtējumu, izveido noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmu, tai skaitā izstrādājot un dokumentējot attiecīgās politikas un procedūras, kuras apstiprina likuma subjekta valde, ja tā ir iecelta, vai likuma subjekta augstākā pārvaldes institūcija.

Savukārt šā panta otrā daļa paredz, ka iekšējās kontroles sistēma ir pasākumu kopums, kas ietver uz likuma prasību izpildes nodrošināšanu vērstas darbības, paredzot tam atbilstošus resursus un veicot darbinieku apmācību, lai pēc iespējas novērstu likuma subjekta iesaistīšanu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā vai terorisma un proliferācijas finansēšanā.

Novēršanas likuma 9. pants noteic, ka likuma subjekts nodrošina, lai atbildīgie darbinieki pārzina ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma un proliferācijas finansēšanu saistītos riskus, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanu regulējošos normatīvos aktus, kā arī veic regulāru darbinieku apmācību, lai pilnveidotu viņu prasmi konstatēt aizdomīgus darījumus un to pazīmes un izpildīt iekšējās kontroles sistēmā paredzētās darbības.

VID apelācijas sūdzībā ir pamatojis, kādēļ noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanā ir svarīgi, lai Novēršanas likuma subjekti precīzi un atbildīgi pilda tiem šajā likumā noteiktos pienākumus. Cita starp tad, ja likuma subjekts pieprasītos dokumentus uzrāda VID noteiktajā termiņā, VID var gūt

pārliecību par šo pienākumu izpildi. Ja dokumenti pēc VID pieprasījumu uzrādīti netiek, bet tiek uzrādīti kaut kad vēlāk, tad nav iespējams gūt pārliecību par to, ka subjekts šos dokumentus bija izstrādājis un savā darbībā ievērojis jau pirms pārbaudes veikšanas dienas. Jau no apstākļa, ka VID ir konstatējis Novēršanas likuma 6. panta pirmās daļas pārkāpumu, izriet, ka VID vērtēja informācijas nesniegšanu noteiktajā termiņā.

VID apelācijas sūdzībā ir pamatojis, un to nav apšaubījusi pirmās instances tiesa, ka Novēršanas likuma subjektiem ir jāseko līdzi izmaiņām tiesiskajā regulējumā. VID nav norādījis uz būtiskām izmaiņām tiesiskajā regulējumā, ar kuru stāšanos spēkā Novēršanas likuma subjektiem tiek uzlikti kādi papildus pienākumi vai mainās līdz šim noteikto pienākumu izpildes veids, kārtība utt. Tomēr, ņemot vērā pārbaudes mērķi un to, ka konkrēts apstāklis – Noteikumi Nr.674 ir zaudējuši spēku – pārbaudes laikā tika konstatēts, VID bija pienākums to norādīt. Novēršanas likuma subjektam ir pienākums sekot līdzi izmaiņām tiesiskajā regulējumā un attiecīgi aktualizēt informāciju novēršanas iekšējās kontroles sistēmā.

[16] Apgabaltiesa lietā konstatējos apstākļos secina, ka pieteicējai piemērotā sankcija – soda nauda 150 *euro* par VID pārbaudes laikā konstatētajiem Novēršanas likuma normu pārkāpumiem – ir atbilstoša un samērīga. Pretēji pirmās instances tiesas secinājumam, ka iestādei par katru konstatēto likuma pārkāpumu bija jānosaka sods, apgabaltiesa no Novēršanas likuma normām šādu prasību nekonstatē. Novēršanas likuma 77.pants, reglamentējot iestāžu kompetenci sankciju piemērošanā un uzraudzības pasākumu īstenošanā, paredz, ka kompetentā iestāde piemēro šā likuma 78. pantā noteiktās sankcijas, ja tiek konstatēti normatīvo aktu pārkāpumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā (*pirmā daļa*). Šā panta trešā daļa noteic uzraudzības un kontroles institūcijas pienākumu, atbilstoši šā panta pirmajai daļai nosakot sankciju vai uzraudzības pasākumu veidu un apmēru, ņemt vērā visus būtiskos normā uzskaitītos apstākļus. Savukārt 78. panta, kas reglamentē noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanai noteikto prasību neievērošanas nosacījumus, pirmā daļa nosauc likuma subjektam piemērojamās sankcijas, soda nauda ir viens no sankciju veidiem.

No Lēmuma satura citstarp konstatējams VID atzītais, ka likuma subjekta iekšējā kontrole attiecībā uz risku novērtējumu ir būtiska noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomas sastāvdaļa. VID norādīja konstatētos trūkumus, pārkāpumus. Lēmumā norādīts, ka iestāde vērtēja pārkāpuma raksturu, būtību, pārkāpuma ilgumu, kā arī to, vai un kā likuma subjekts sadarbojies ar uzraudzības un kontroles institūciju, to, vai pēc kontroles pārkāpumi tika novērsti. Norādīts, ka iestāde ņēmusi vērā samērīguma principu un lietderības apsvērumus, ievērojot sabiedrības intereses. Ne sākotnējā lēmumā, ne Lēmumā nav atklāts minētā vērtējuma saturs, līdz ar to apgabaltiesa uzskata, ka Lēmuma pamatojumā ir trūkumi. Taču konkrētās lietas apstākļos apgabaltiesa nesaskata pamatu secināt, ka pieteicējai piemērotā soda nauda ir nesamērīga par VID pārbaudē konstatētajiem pārkāpumiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā. VID konkrētajā gadījumā pamatoti norāda, ka, neievērojot normatīvajos aktos noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un poliferācijas finansēšanas novēršanai noteikto kārtību, palielinās iespēja izmantot valsts finanšu sistēmu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai un terorisma un poliferācijas finansēšanas nolūkiem, kas apdraud visas sabiedrības intereses gan valsts finansiālās stabilitātes, gan sociālās drošības jomā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 245. pantu, 304. panta pirmo daļu, 307. un 309. pantu, 329. panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt SIA ,,BKG Finance & Audit" pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2020. gada 8. aprīļa lēmuma Nr.30.8-22.13/1373 atcelšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente S. Gintere

Tiesneses K. Kalvāne

L. Vīnkalna